

Vi behöver verkliga fler medarbetare!

De som arbetar i föreningen idag är inte många nog för allt det arbete som behövs, och som vi skulle vilja göra.

Exempelvis behöver vi praktiskt arbetande händer, t.ex. vid servering och försäljning när vi ska fira Valborg, Nationaldag, Midsommar och Kanalens Dag. Då har föreningen varierande grad av ansvar för det som händer i Ekbacken bl.a.. Det finns också mycket annat att göra. Hör av dig och tala om att du kan hjälpa till.

Kontakta Barbro Svärd tel 540 21764
e-post: barbro.svard@milstolpen.org

eller Britt Klint tel 540 24062,
e-post: klints@telia.com

ÖSTERÅKERS HEMBYGDS- OCH
FORNMINNESFÖRENING
box 606, 18427 Åkersberga
www.milstolpen.org

MEDLEMSAKTIVITETER:

sönd. 28/8 medverkan i Kanalens dag (försäljning av kaffe m.m., loppmarknad och visn. av Båtsmansmuseet).

lörd. 3/9 kl 9.30 - ca 14 Besök vid Vallentuna hembygdsförening. Saml. vid Ekbackens P-plats f. samåkning. Ta med matsäck.

sönd. 11/9 Kulturarvsdagen. Långhundraledsgruppen visar utställn. om Långhundraleden vid Norrö Tingshus kl 12-15.

torsd. 13/10 kl 18.30 Introduktionsmöte för nya medlemmar (Barbro Svärd).

torsd. 20/10 kl 19 Brasafton. (Jan Wirstad om Långhundraleden).

sönd. 13/11 kl 13 HÖSTMÖTE.

torsd. 17/11 kl 19 Brasafton. (Staffan Lundmark om stenåldern i Österåker).

PÅ GÅNG heter ett informationsblad som kommer ut en gång i kvartalet och har närmast kommit ut för juli-sept.. Syftet med bladet är att uppmuntra besök till ÖHF:s olika kulturhus, deltagande i utflykter och aktiviteter m.m., information som tyvärr ofta inte kommit med i de båda lokaltidningarna.

Den som önskar annonsera något för detta syfte i bladet kan kontakta Heather Robertson per telefon 540 64530 eller e-post h@robertson.as mot slutet av månaderna december, april, juli och september." Bladet anslås bl.a. vid Vita huset, Hembygdsmuseet och Tingshuset. Det kan även plockas med ur en låda i Ekbacken utanför Båtsmanstorpet.

MILSTOLPEN

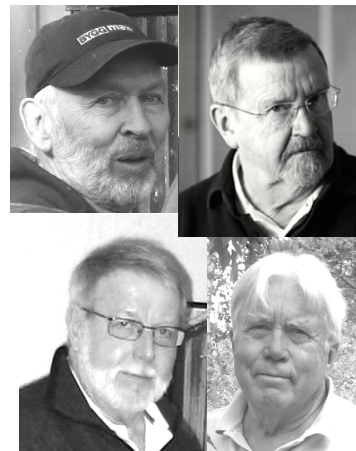
Österåkers Hembygdsförening

Nr 3 juli 2011

Redaktör Hans von Matérn

MILSTOLPENS REDAKTION

På grund av en miss i senaste numret av stora Milstolpen var uppräknigen av namnen i redaktionen inte komplett - Leif Svensson ramlade bort. För att gottgöra missen visas här hela gruppen i bild :

Carl-Göran Backgård, Leif Svensson,
Gunnar Winberg och Hans v Matérn

Leif har ju den dubbla funktionen att även vara redaktör /webmaster/ för vår hemsida.

Ett nytt innehållsrikt nummer av stora Milstolpen beräknas utkomma i oktober i samband med kallelsen till Höstmötet.

VI SOM VET MEST

Förstapristagarna

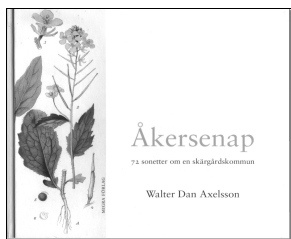
Frågetävlingen för fjärdeklassare "Vi som vet mest" är nu lyckligt avslutad. Tävlingen vanns av Fredsborgsskolans klass 3-4 och blev mycket uppskattad av föräldrar, lärare och elever samt givits mycket uppmärksamhet i lokalpressen.

Andra plats delades av Korallens Friskola och Sjökarbyskolan.

De som medverkat i detta arbete har förutom Gunnar Winberg även varit Sven Hugosson, Barbro Svärd, Leif Svensson, Jörgen Thulstrup och Carl Oscar Törnros vilka alla bör nämnas för att ha bidragit till det goda slutresultatet.

Gunnar Winberg har skickat ut frågeformulär till deltagande lärare där de getts möjligheter att framföra synpunkter på tävlingen. Vidare har Gunnar i samband med senaste utskicket till föreningens medlemmar, bifogat ett upprop till de som kan tänkas vara med och arbeta vid nästa års frågetävling. Ett antal kandidater har redan anmält sig. Gunnar lovar att kvarstå som ledare.

WALTER DAN AXELSSON -
72 sonetter om en skärgårdskommun.

Författaren

Den 29 maj kom ovanstående bok ut. Den presenterades av författaren tillsammans med representanten för bokförlaget *Migra*, Ingrid Sillén, i Mobergstorpet hos Marie-Louise Berthels.

Dikterna och bilderna i boken är en sorts årskönika över Österåkers

kommun. Mycket av bildmaterialet kommer från Hembygdsföreningen. Resten kommer, förutom från författaren själv, från fotografier och konstnärer som ställt bilder till hans förfogande.

Några av dikterna handlar om trakten historia. Andra skildrar författarens naturupplevelser från olika platser i kommunen. Till flera av dikterna har han fogat faktauppgifter med kompletterande intressanta upplysningar om platsen eller bilden.

Tanken var från början att göra någon slags väggkalender, men materialet svällde ut och resulterade i denna bok.

Walter har många år varit sommarboende i Åkersberga och även varit trogen medlem i Hembygdsföreningen. Han har tidigare gett ut en nytolkning av Shakespeares sonetter som han fick fint omnämnande för i Svenska Dagbladet 2009. Han har även roat sig med att göra pastischer på Bellmans epistlar ("Fredman går igen" 2007).

Vad en sonett är får en förklaring i slutet av boken. Där nämner han även som sin stora förebild Erik Johan Stagnelius. *"....inte minst för hans lediga rytm och ordens och ordkombinationernas välljud; hos honom klingar verkligen dikten."* Detta stämmer väl in även på Walter Dan Axelssons sonetter i denna bok. Det är ett nöje att läsa dem. Gör det gärna högt.

Boken kommer bl.a. att finnas till försäljning från Hembygdsföreningen eller av Marie-Louise Berthels, Mobergstorpet i Ekbacken till ett pris av kr 200. Man kan även inhandla den direkt från förlaget www.migra.nu

Hans von Matérn

NAMNET TRÄLHAVET

För de som ger sig ut på böljan i båt i sommar kan det vara intressant att ta del av vad lokalhistorikern Henning Loggert (1898-1995) trodde att fjärden utanför Åkerberga en gång *egentligen* kan ha hetat. Han kom nämligen fram till att *Trälhavet* måste vara en förvanskning av *Trälhamn*, som i fornsvenskan hette *Trälhafn*. Förr uttalades hamn med ett v liksom i danskan än i dag. Med tiden hade namnet övergått från att beteckna en viktig hamn till att beteckna hela fjärden. Detta kan man läsa i Milstolpen nr 2-2002.

"- Loggert trodde att trälhamnen kunde ha legat intill Gottsundaborgen, som var stor nog att inhysa många människor. Så kan ha varit fallet, men bara fram till 900-talet, för sedan grundades leden via Täljeviken upp. Då måste man i stället ta vägen från Sätterfjärden, över Husby och Stava-fjärden till Garnsviken och Närtuna.

Trälhandeln fortsatte ända fram till digerdöden på 1300-talets mitt, men var fanns en lämplig hamn? En lösning på gåtan kanske finns på den äldsta kända kartan över Åkers socken och skeppslag. Det finns nämligen en unik handritad kartbok, som lantmätaren över Uppland, Sven Magnusson framställde år 1640 över Smedby säteri. Egendomen omfattade då nästan hela Åkers socken och ägdes av riksdrotsen Gabriel Gustafsson Oxenstierna.

I kartboken finns bl.a. en karta över Margretelund, som innan slottet byggdes hade hetat Jerrö, d.v.s. jarlens ö. Kustområdet har alltid haft strategisk betydelse och här hade

sveakungens närmaste man, jarlen, troligen haft en försvarsanläggning.

På kartan från 1640 finns några intressanta uppgifter vid Jerrös strand, mellan inloppet till den stora väl skyddade hamnen i Sätterfjärden och Sandvik-Brevik. En landhöjning på ca 2 meter gör att tre dåtida holmar nu är klippstrand vid Trälhavsbadet och utanför reningsverket. Holmarna benämns *Stafsholma* på den gamla kartan. Det intressantaste på denna del av Margretelundskartan är texten som står intill Stavsholmarna:

TRÄLLHAFFWEN

Att ordet slutar på **n** och inte **t** kan bara betyda att man ännu på 1600-talet talade om en hamn och inte ett hav....."

Vill man läsa mer kan man gå tillbaka till Gudrun Vällfors artikel i nummer 2-2002 av Milstolpen .

Hans von Matérn

HEMBYGDSMUSEET

Hembygds museets pågående utställning som handlar om *"Österåkersbondens förvandling ..etc"* har nu även dokumenterats i ett häfte som har redigerats av Jörgen Thulstrup och tryckts i begränsad upplaga och kan beställas för 50 kr. från Hembygdsföreningen.

ATT HYRA - VITA HUSET

Hör av dig till **Kerstin Lindberg**, tfn. 070- 685 29 00 eller 070- 923 62 42 eller med e-post till svke@telia.com.